

From: "Ofte dal, Marte" <Marte.Ofte dal@forsvarsbygg.no>
Sent: Mon, 2 Feb 2026 09:59:52 +0100
To: "Riksantikvarens postmottak" <RA-postmottak@ra.no>
Cc: "Hagland, Øystein" <Oystein.Hagland@ra.no>; "Finstad, Jøril" <Joril.Finstad@forsvarsbygg.no>
Subject: Uttalelse til fredningsforslag Bergenhus, områdefredning
Attachments: Forsvarsbyggs uttalelse til §19 fredning, Bergenhus.pdf

Hei

Vedlagt uttalelse fra Forsvarsbygg.

Med vennlig hilsen

Marte Ofte dal
seksjonssjef kulturminne
ressurssenter

FORSVARSBYGG

Mobil: +47 95 24 86 74

E-post: marte.ofte dal@forsvarsbygg.no

Til
Riksantikvaren
v/Øystein Hagland
Postboks 1483 Vika
0116 Oslo

Vår saksbehandler
Vår saksbehandler
Jøril Finstad

Vår dato
30.01.2026

Vår referanse
2024/2522

Forsvarsbyggs uttalelse til Riksantikvarens forslag til §19-fredning på og rundt Bergenhus festning

Vi viser til Riksantikvarens forslag til §19-fredning på og rundt Bergenhus festning.

På Bergenhus festning er forvaltningen delt mellom Statsbygg og Forsvarsbygg. Statsbygg forvalter Håkonshallen, Rosenkrantzårnet, Stallbygningen, nedre del av Portkastellet og Jørgen Hanssons ringmur. Forsvarsbygg forvalter grunnen, øvrige bygg, samt utomhusanlegget. På Koengen eier også energiselskapet Eviny og Bane Nor deler av arealene.

Bygningene på Bergenhus er delvis i bruk av Forsvaret, delvis utleid til sivile leietakere. Forsvaret er representert med operative avdelinger, har ansvar for militære seremonier, formidling, øvelser og vertskapsrolle ved besøk fra kongehuset, staten, kommunen og fylket.

Festningens områder er svært godt besøkt av turister og området benyttes mye av byens befolkning som rekreasjonsområde. Festningen er også en viktig kulturarena for Bergen, med Koengen som arena for store konserter. Festningen har årlig ca. 850 000 besøkende.

Forsvarsbyggs samfunnsoppdrag omfatter både å forvalte kulturminneverdiene på Bergenhus, støtte Forsvarets behov og samtidig utvikle festningen som bærekraftig besøksmål for turister og lokalbefolkning.

Forsvarsbyggs merknader til fredningsforslaget, ang. deler av sone E

Det meste av arealene innenfor Forsvarsbyggs eiendomsgrenser er allerede fredet (forskrift av 26. mai 2006). Det området innenfor eiendomsgrensen (deler av Koengen og Sverresborg) som ikke ble forskriftsfredet iht. § 22a, ble allerede i 2004 varslet fredet iht. § 19. Forsvarsbygg har helt siden 2004 behandlet dette som et § 19-område. Dette utgjør den delen av sone E i fredningsforslaget som ligger innenfor eiendomsgrensen gnr/bnr. 167/895. Forsvarsbygg er derfor generelt positiv til at fredningen blir endelig stadfestet. Forsvarsbygg er samtidig også positiv til at ferdselsbegrensningene på festningskaia ikke gjelder kongeskip, Forsvarets kampfartøy og flåtebesøk i fredstid.

I forslaget fra 12.11.2025 er det listet opp eksempler på tiltak som ikke er tillatt innenfor § 19-området. Dette er presiseringer som ikke var omtalt i varselet fra 2004, og som forstås som en innskjerping av handlingsrommet innenfor området:

- a) Å oppføre nye bygninger og anlegg
- b) Å oppføre nye faste konstruksjoner og installasjoner
- c) Å oppføre nye kaianlegg eller utvide eksisterende kaianlegg
- d) Å gjøre endringer på eksisterende byggverk som motvirker formålet med fredningen

På Koengen, som ligger innenfor sone E i fredningsforslaget, blir det arrangert større og mindre konserter, festivaler og andre kulturarrangementer. Området egner seg godt til den type virksomhet fordi det ligger utenfor hovedfestningens murer og har store asfalterte flater som kan tåle større arrangementer. Bygningene på Koengen (med unntak av Norrønahallen) er ikke vernet og kan dermed egne seg for utvikling og ny bruk.

For Forsvarsbygg er det særlig pkt. b) og d) som kan være problematiske for sone E. Med tanke på Forsvarets aktivitet og behov, samt tilrettelegging for publikumsrettet virksomhet innenfor vår eiendom i sone E, vil det kunne komme behov for tiltak på bygningene for tilpasning og utvikling til ny bruk. Det kan også bli aktuelt å etablere mindre tekniske installasjoner som ikke er av midlertidig karakter. Dette kan f.eks. være elbil-ladere, tiltak for universell tilgjengelighet, toalettfasiliteter, trafo, antenner, belysning mm. Forsvarsbygg ber om at det gis tillatelse for slike tekniske installasjoner i fredningsforskriften, og at fredningen ikke blir til hinder for ny bruk og utvikling av bygningsmassen på Koengen.

Forsvarsbygg vil også gjøre oppmerksom på at utbygging av bybanen slik planene foreligger i dag vil kunne medføre tiltak på bygningene innenfor det foreslåtte fredningsområdet for å ivareta sikkerhet.

Mvh

Marte Oftedal

seksjonssjef